

Anmeldelse af Samuel Rachlin: Jeg, Putin

Skrevet af: **Jens Jørgen Nielsen** | Offentliggjort: 15. december 2014

Rachlins udtalte præmis er, at Ruslands præsident Vladimir Putin er en ondskabsfuld og løgnagtig skurk og grundlæggende skyld i Ukraine krisen. Der er ikke tale om en seriøs debatbog, men om et følelsesladet manifest, som overser kompleksiteten i Rusland og Ukraine og forfalder til meget nemme løsninger.

Anmeldelse af Samuel Rachlins bog 'Jeg, Putin'. People's Press, 224 sider

Samuel Rachlin er en offentlig person i Danmark. Han har i mange år været korrespondent for både TV2 og DR. Mange husker ham for dækningen af Sovjetunionen i 1980'erne under den dramatiske opløsning af det kommunistiske system. Rachlin har også en personlig baggrund, født og opvokset i Sibirien i Stalins Sovjetunionen. Det betyder, at han har en baggrund og et netværk, ligesom han selvfølgelig behersker det russiske sprog. Rusland er ham ikke ligegyldig. Rachlins engagement giver bogen liv og farve, samtidig er bogen også ganske velskrevet, sproget glider let for Rachlin.

Den røde tråd i Rachlins fortælling om Putin bliver man hurtig klog på. Den er ret enkel og gentages som et ledemotiv gennem hele bogen. Kan man acceptere Rachlins præmisser og grundlæggende synspunkter, er bogen vellykket, Rachlin kan sit håndværk. Hvis det var tilfældet, så kunne anmeldelsen stoppe her. Men det er netop præmisserne og de grundlæggende synsvinkler på Rusland, som er anstødsstenen for mig. Det vil det følgende handle om.

Rachlins første præmis er, at Ruslands præsident Vladimir Putin er en ondskabsfuld og løgnagtig skurk og grundlæggende skyld i Ukraine krisen. Rachlin bruger ikke disse ord, han er mere sarkastisk, men det er det, han mener. Ukraine krisen skyldes Putins dysfunktionelle personlighed. Underforstået, hvis han ikke var præsident i Rusland, så ville vi angiveligt ikke have haft nogen Ukraine krise. Bogen gør en del ud af Putins barndom i Leningrad (i dag Sankt Petersborg). Han var en rod som dreng, indtil han begyndte at dyrke kampsport, så rettede han sig op. I Rachlins optik er det næsten et bevis for, at Putin er og bliver en gadedreng, som man ikke kan forvente noget som helst godt fra. Jeg har selv gennem mange år dyrket forskellige former for kampsport, det Rachlin skriver og antyder, er noget fordomsfuldt sludder.

Rachlin gør et stort nummer ud af, at Putin undertiden benytter sig af et ikke høvisk kraftsprog. Rachlin og jeg har læst den samme portrætbog, som kom allerede i 2000, da Putin blev valgt som præsident første gang. Men vores læsning er ekstremt forskellig. Rachlins vurdering undrer mig. Hvis det havde været en amerikaner, som havde arbejdet sig op fra gaden, havde vi beundret vedkommende som en rollemodel, mønsterbryder og lignende. Men det bliver hurtigt tydeligt i bogen, at Rachlin har et meget anstrengt forhold til især til Putin, men også til Rusland; især til russere, som ikke er mere vestlige end folk fra Vesten, og som ikke hader sig selv som russere. Og det er langt de fleste. 86 pct. af russerne støtter Putin. Rachlin er på kant med russerne.

Rachlins ubehag ved Putin og det aktuelle Rusland er i hvert fald til at tage at føle på. Bogen igennem bliver vi gjort opmærksom på billeder af Putin i bar overkrop, på hesteryg, sammen med tigerunger osv. Underforstået han er en macho, og dem kan vi ikke lide på vore breddegrader. I bedste fald er Rachlins allergiske reaktioner over for Putins mere maskuline sider irrelevante. Men desværre blokerer de for en mere seriøs analyse af det nye Rusland.

Rachlin føler også et ubehag ved genoplivningen af noget af kulturen fra zartiden. Bevares, noget af

det kan forekomme ret primitivt, men en mand som f.eks. Nikolaj Berdjajev (1875-1948) er en ret sammensat og spændende filosof. Han støttede den russiske revolution, men vendte sig siden imod den og flygtede til Paris i 1922. Rachlin bringer selv et af Putins ynglingscitatater fra Berdjajev, citeret af Putin selv: *"Det er selvfølgelig en konservativ holdning. Men som Berdjajev har sagt det, er konservatismens idé ikke at forhindre bevægelsen fremad og opad, men at forhindre bevægelsen tilbage og ned mod et kaotisk mørke, tilbage til en primitiv urtilstand"*. Jeg er sikker på, at langt de fleste russere vil abonnere og skrive under på den opfattelse, når man har været gennem så mange eksperimenter, som det russiske folk har gennemlevet - inklusiv 1990'erne. Om der kunne være objektive grunde til, at Putin er så populær, f.eks. at han rettede op på det kaos, han overtog efter tidligere præsident Boris Jeltsin - det spørgsmål melder sig ikke i bogen. Desværre.

Den anden linje i bogen 'Jeg, Putin' fokuserer på Ukraine krisen. Mange synes nok, at den er rimelig kompliceret og kompleks. Men ikke Rachlin. Han har jo også en nøgle til at forstå det hele med. Sjældent har man set et billede malet i så enkle farver. Vesten samt Maidan-oprørerne og alle ukrainske politikere, militære talsmænd m.m. taler altid sandt, har altid rene og reelle hensigter. De vil det gode vestlige liv og bestræber sig på at undgå tab af menneskeliv, kort sagt de er gode mennesker. På den anden side er der selvfølgelig som mørkets fyrste, Vladimir Putin. Han er en mesterløgner, alt hvad der kommer fra den kant er som udgangspunkt løgn. Putins hensigt er at indføre noget, som ifølge Rachlin vil være en mellemting mellem Sovjetunionen og et fascistisk styre. Ikke på en eneste linje af bogens i alt 220 sider stilles der spørgsmålstejn ved disse præmisser. Og det til trods for, at det jo er det, som er den store diskussion handler om i disse tider. I stedet appellerer Rachlin til en angst for russisk angreb på Vesten. Det gør han ved at trække fascismekortet - f.eks. Hitler annekterede Østrig, Putin annekterer Krim, ergo er Putin en Hitler. Det er ren Erasmus Montanus logik. Fortsættelsen af denne logik-kæde er jo et militært angreb på Rusland fra NATO. Det skriver Rachlin ganske vist ikke, men hans retorik er tæt på at være krigsforberedende.

At det kun er Putin forblændede, som søger at forstå Rusland på en anden måde, er ikke rigtigt. Tidligere amerikansk udenrigsminister og præsidentrådgiver Henry Kissinger, tidligere tysk udenrigsminister og vicekansler Hans-Dietrich Genscher samt Jack Matloc, tidligere ambassadør i Moskva under Ronald Reagans præsidentperiode samt selveste 'Mister Cold War', George Kennan, som i slutningen af 1940'erne skrev det lange telegram, som satte den vestlige inddæmningspolitik på skinner - de har alle på forskellig vis kritiseret Vesten for NATO's udvidelse og konkret også den aktuelle Ukraine politik (dog undtagen Kennan, som døde i 2005).

Store begivenheder har aldrig én årsag. Det er komplekse situationer, som også kræver komplekse forklaringer og nuancerede analyser. Det gælder selvfølgelig også både Putin og Ukraine krisen. Rachlin kunne med fordel have stillet sig selv en række spørgsmål i bogen: Hvorfor har den russiske befolkning støttet Putin så markant og i så lang tid? Hvorfor har Rusland (ikke kun Putin) mistet tilliden til Vesten? Hvorfor var NATO-udvidelsen nødvendig? Når Rachlin skriver om magtspil, tænker han kun på Putin. Men fører NATO og EU ikke magtspil? Eller ønsker Vesten kun det gode, fordi ja, vi i Vesten er gode mennesker, og alle andre onde.

Uden at forsvare den russiske regerings politik, så må man fastholde, at der er rationelle kerner i Ruslands politik. I det mindste noget af det Putin siger i sine taler, har noget på sig. Mange mener f.eks., at Putin i sin politik har reageret på NATO-udvidelsen og altså ikke været proaktiv. Generelt er svagheden i Rachlins bog alle de spørgsmål, som han ikke stiller: Efter hvilke spilleregler skal man løse konflikten mellem Rusland og Vesten? Hvorfor støttede Vesten gadens parlament i Kiev fra november 2013? Hvorfor støttede Vesten et kup i februar 2014? Hvorfor har Rachlin konsekvent valgt ikke at skrive om de højreradikale ukrainske bevægelser, som var afgørende for magtskiftet i februar 2014? Hvorfor ser Rachlin ikke alle disse nuancer bag Krim-situationen? Hvorfor skriver

Rachlin ikke om det identitetsmæssigt delte Ukraine? Det er ellers tydeligt for enhver, når man kaster et bare overfladisk blik på valgresultaterne de sidste 20 år. Før Ukraine krisen var der i befolkningen i øvrigt hverken flertal for medlemskab af NATO eller EU. De fleste kendere af Ukraine skriver om det delte land, og om hvor nødvendigt det er at holde balance mellem de to befolkningsdele, som deler sig efter en linje, som går skråt gennem landet strækkende sig fra sydvest til nordøst. Men netop dette læser vi ikke noget om hos Rachlin.

Rachlins bog er ikke en debatbog, men et følelsesladet manifest, som overser kompleksiteten i Rusland og Ukraine og forfalder til meget nemme løsninger. Mange af detaljerne i bogen er interessante, jeg lærte også noget nyt under læsningen. Men situationen i Ukraine og relationen mellem Vesten og Rusland er for alvorlig til at cementere et så bastant udtryk, som bogen er. Bogen mangler også dybere historisk forståelse. Og det er der brug for i dag mere end nogensinde.